

Aşısızla karşı acil karar bekleniyor

Yasaların aşı olmayanlara yaptırım konusunda netlik içermediğine işaret eden uzmanlar, sorun daha da karmaşık hale gelmeden düzenleme yapılması gerekliliğine dikkat çekiyor

COVID-19'a karşı gerekli doz aşı yaptırmayanlar için işten çıkarma ve giriş yasağı gibi önlemler getirilmesine ilişkin tartışmaları DÜNYA'ya değerlendiren uzmanlar, "özendirici ve caydırıcı önlemler uygulanmasını" öneriyor. Uzmanlar, "tartışmalı" olarak niteledikleri yaptırımlar konusunda, hızla düzenleme yapılması gerektiği görüşünde. İş dünyası temsilcileri de, "bir an önce önlem" istiyor.

YASEMİN SALİH/YENER KARADENİZ/09

Uzmanlar ne diyor?

Hakkı Demirci/EY: Kamu sağlığı bakımından başta özendirici, daha sonra caydırıcı önlemlerin zaman geçirilmeden alınması gerekiyor. Kanuni düzenleme yapılmaması halinde yargı kararlarıyla ortaya çıkacak durum, iş piyasasında tamiri zor anlaşmazlıklara yol açabilir. /18

Resul Kurt/DÜNYA yazarı: Mevzuata göre çalışanlar

aşı olmaya zorlanamaz. Aşı olmamanın çalışanın kusuru olup olmadığı ise tartışmalıdır. Zorunluluk getirilirse, aşı olmayanın iş güvenliğini tehlikeye atma ihtimali doğacaktır. /9

Prof. Dr. Vedat Bulut/TTB: Türkiye'de aşı mevzuatının yenilenmesi gerekiyor. Kamu yararı için pozitif ayrımcılık olabilir. /9

İş dünyası ne diyor?

Erdal Bahçivan/İSO: Somut mazeret yoksa, aşı olmama kabul edilebilir değil.

Şekib Avdagiç/İTO: İşyerlerimiz, maske takmayanların tehdidi altında.

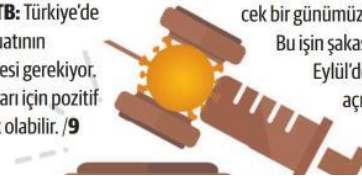
Zafer Öztürk/TÖZOK: Kaybedecek bir günümüz bile yok. Bu işin şakası yok. 6 Eylül'de okulları açmak zorundayız.

Hüseyin Altaş/AYD: Aşı zorunluluğunu içeren bir düzenleme taraftayız, kararın destekçisi oluruz.

Kaya Demirel/TURYİD: Devletin, kanun koyucuların bir genelgeyle karar almasını doğru buluyoruz.

Müberra Eresin/TUROB: Aşı olmayanlara gelecek kısıtlamaların tarafındayız.

Biröl ÖZCAN/TOFED: Devletin aşı şartı getirmesi ve aşılamanın haklarına sahip çıkması lazım. /9

İŞ HUKUKU VE SOSYAL GÜVENLİK

Doç.Dr. Resul KURT

info@resulkurt.com

Aşı olmayanlar işten çıkartılabilir mi?

Bir yılı aşkın süredir dünyayı etkileyen ve nedeta hayatımızın her alanını değiştiren COVID-19 salgınına mücadele eden yönetimlerin en etkin olanı aşılanma olduğu muhakkaktır.

Tabii, çalışanların bir kısmının aşılanma olumsuz yaklaşımı nedeniyle de işyerlerinde aşı-azlığı anlaşmazlıklar yaşanmaya başlamıştır. Özellikle belirlenmiş kişisel sağlık verisi olmayan hasta ve KVKK nedeniyle çalışanların aşı süreçlerinin işverenlerce takibi doğru değildir. Ancak, alınacak tedbirler arasında işyeri hekimleri ve iş sağlığı güvenliği kurulları ile yapılacak toplantılar

neticesinde aşı sürecinin iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri olarak ilan edilmesi ve akabinde çalışanların KVKK nezdinde açık rızalarını alarak aşı olup olmadıkları sadece işyeri hekimleri tarafından takip edilebilir. Bu noktada hatırlatılması gereken diğer önemli bir konu da işlenen kişilerin işyeri ile ilgili olarak üzere aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmiş olmasıdır.

6331 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesine göre çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve ipverenin bu konudaki talimatlarını doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerindeki veya yaptıkları işten etkilenen di-

ğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür.

Öte yandan COVID-19 aşısı yaptırmanın zorunlu bir iş sağlığı ve güvenliği önemi olarak kabul edilip edilmeyeceği tartışılmamalıdır. Buna ilişkin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatında açık bir dayanak yoktur. Ayrıca aşı yapılıp yapılmadığı farklı farklı komplikasyonlarla karşılaşma ihtimali çerçevesinde aşının genel bir iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri olarak kabul edilmesi tartışılmalıdır.

Aşı olma sorumluluğu
Çalışanların aşı olmaya zorlan-

ması gerek Türk hukuk mevzuatı gerekse uluslararası hukuk düzenlemelerine göre mümkün değildir. Aşı olmak istemeyenin tutumu kusurlu bir davranış olarak kabul edilip edilmeyeceği, çalışanın kusurunu olmadığı durumlarda ise disiplin yaptırımını uygulanıp uygulanmayacağı da yine tartışılmalı bir husustur.

Kanaatimize göre aşı yaptırılmaması sebebiyle işten çıkarılma kusurlu davranış olarak kabul edilmeyeceği ve haksız veya geçersiz nedenle fesih yapılmayacaktır. Aşı olmaması tercih eden çalışanların bakımından disiplin hu-

kuku alanında değerlendirilebilecek ve sonuçta tazminat veya tazminatla feshedilecek kadar gidebilecek bir yaklaşıma ilerlemek isabetli değildir. Çünkü disiplin hukuku uygulaması ancak çalışanın kusurlu davranışları halinde söz konusu olabilir. Aşı olmayı istememek, kusurlu bir tutum değil, bir tercihtir. Çalışanın tercihinin farklı olması kusurlu olduğu şeklinde değerlendirilmemelidir. Şayet ileri bir tarihte kamu otoriteleri ve sağlık ilmi kanunları ile birlikte aşı olmak zorunlu hale gelirse tüm toplum kesimleri için dikeyte alınması bu defa çalışanların disiplinsiz davranışları veya iş sağlığı ve güvenliğini bidek teh-

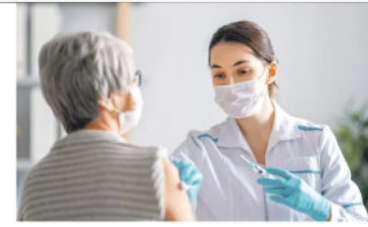
likeye atma ihtimali doğacaktır. COVID-19 salgınına karşı, kişilerin alternatif koruma yöntemlerini tercih etmesi, bu nedenle aşı olmak istememesi vücut dokümanlığı ilkesi gereği olağandır.

Öncelikle, COVID-19 aşısı olmak istemeyenler ilgili süreç yönetimi ile ilgili ve bilgilendirme esasları üzerine kurulmalıdır.

İletişim ve bilgilendirme aşamalarında çalışan tercihi de göz önünde tutulmalı, çalışanlar aşıya göre görüşme yapılmalı, özellikle işyeri hekimleri tarafından sağlanan bilgilendirme ve ikna çalışmaları yapılmalı faydalı olacaktır.

İŞ DÜNYASI VE SAĞLIK UZMANLARINDAN AŞI ÇIKIŞI:

'Devlet aşı yaptırmanın haklarına sahip çıksın'

Sağlık Bakanı Koca'nın, vellelerle ilgili "Ya aşı yaptırılmıyor ya da negatif PCR testlerini sürekli güncellemeli" şeklindeki çıkışı, iş ve sağlık otoritelerinin harekete geçirdi. Otobüs işletmecilerinin AVİM yöneticilerine kadar iş dünyası "Aşı yaptırmanın hakları korunsun" diyor.

YASEMİN SALIH/YENER KARADENİZ

Türkiye milyonlarca insanın hayatına mal olan COVID-19 pandemisinde insanlığın en büyük silahtır aşı, toplumun yüzde 80'ine uygulanması zorluk çekiyor. Resmî otoritelere göre aşılanmanın toplum bağışıklığını sağlayacak düzeyde erişimlerinin önünde en büyük engel aşı kararsızları. İstatistiklere bakılarsa Türkiye'de aşı kararsızlarının oranı yüzde 15-16 arasında değişiyor. Bu, çok büyük bir oran gibi görünmese de virüsle mücadelede etkinleştirebilecek düzeyde sayılıyor.

Özel sektör sert çıkış

Türkiye'de vakaların artması üzerine yeni bir kararın yapıldığına gözle alamayan özel sektör denetimci Şişli Tıp Kurumu Başkanı Mustafa Çiçek, kentteki altı ilde aşılanmaya eklemek istememesi yönünde karar alma fikrimiz var" açıklamasıyla Zafer Öztürk'i destekledi.

Ekmeğe, eğitim derneği ve tribünler de sığırdı. Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), bir duyuru yayınlarak, "COVID-19 aşılanma tamamlanmış ve ço-

AŞIŞIZ VELİ, OKUL ALANINA GİRMESİN ZAFER ÖZTÜRK, Türkiye Özel Okullar Derneği (TÖZÖK) Başkanı :

• Sağlık Bakan'ın söyledikleri çok değerli. Artık bizim için okulun açılmasına gibi bir durum söz konusu olamaz. Kaybedecek bir günümüz bile yok. Aşılanmaktan kaçınan öğretmenlere karşı da gereken tedbirlerin alınması gerekiyor. İhtiyaçta öğretmenlere aşı zorunluluğu getirildi. Eğer zorunlu eğitim diyorsanız, elbette öğrenciyi aşı medenileştirmeye de kapsamanız gerekir ama bunu artık sorumluluklarla topluma vermek gerekiyor. Lise öğrencilerinin mutlaka aşılanmasını istiyoruz. Lise öğrencilerinin mutlaka aşılanmasını istiyoruz. Lise öğrencilerinin mutlaka aşılanmasını istiyoruz. Lise öğrencilerinin mutlaka aşılanmasını istiyoruz.

RESTORANLAR GENELGE BEKLIYOR

KAYA DEMİRER/ TURVİD Başkanı: • Birçok restorandan "Aşısız restoranlara alınmaması ve aşı yaptırmayan çalışanların iş almadırı feshine ilgili soru kararmayacaklar biz alacağız" yönünde açıklama yaptı. Hatta buna hayata geçiren işletmelerimiz de var. Biz TURVİD olarak devletten, karar koyuların bir genelleştirme ile bir karar alınmasını bekliyoruz. Kendi başımıza her hangi bir yasal alışıma olmadan kararlar almamız doğru değil. Diğer yandan sektöre yönelik yeniden bir kısıtlama gelirse, sağlıkla ilgili yemek istiyor, aşılanmadığı ortama gelmek istemiyor. Onları da hakları korumak istiyoruz. Aşı yaptırılmayan aşıyla ilgili kararlar bekliyoruz.

ri tribünden izleyebilecek. Aksi takdirde stadyumlarına alınmayacaklar" dedi. Şirketler de iş yuğsularında çalışanlarına aşı zorunluluğu mesajları göndermeye başladılar. Saran Holding Yönetim Kurulu Başkanı Sadettin Saran'ın çalışanlarına gönderdiği iş yazısına medyaya sızdıran, patronlar arasında çalışana aşı zorunluluğu tartışmaları gün yüzüne çıktı.

Fahrettin Koca'dan vellelere ültimat
Özel sektör "Bir kapandıma daha gülmüyoruz" diyerek sert aşı çıkışları yaparken, geri planda sürekli olarak bunun bir

emeğimize sahip çıkmak istiyoruz.

'TOPLU TAŞIMAYA AŞI ŞARTI GETİRİLSİN'

ŞİRİ ÖZCAN/ TOFED

• Biz otobüslerimiz binen yolcuların HES koduna bakıyoruz ancak bu yeterli değil. Aşılanmalar gösteriyor ki COVID'den hastaneye yatanlar aşıyı seçmiş. Alın var mantık var. Biz devletten aşı şartı getirmesini istiyoruz. Bir otobüste 40 kişi seyahat ediyor. Bir kişi pozitif olursa tüm otobüs karantina oluyor, yatak değil mi? Demek olarak şoför ve masinierimize aşı zorunluluğu koyduk. Devletin açıklanan halkına sahip çıkması lazım. Bu oyun değil, çocuklar yetim kaldı bu yüzden.

TURBO TOPLANTI YAPACAK

MÜBERRE ERESİN/ Türkiye Otobüs Birliği (TUROBÜ) Başkanı:

• Otobüs sektörü, yüzde 85 ile aşılanma oranına yüksek olduğu sektör. Etbette bütçe ile aşılanmadık çalışanlar var. Herizi tam tarifi belli olmasın birlikte önümüzdeki günlerde de TUROBÜ olarak kampanya ilgili bir toplantı yapacağız. Otobüsün insiyatifine bakıldığında sadece iş çift sistem olmayan personelini ücretsiz izin gönderilmesi ya da masraflı çalışana altı olmak üzere yedi günde bir PCR testi yaptırılması yönünde karar alınması. Aşı olmayanlara gelecek kısıtlamaların tarafımızdır.

SİNEMA İŞLETMECİLERİ KARARISIZ

FUNDA KOCADAĞI/Koskidiy Sineması İşletmecisi:

• Sinemalar 1 Temmuz'da açıldı. Çok kan kaybettik.

STK'lar aşı şartını savunuyor

Apıldığımızda da yüzde 60 kapasiteyle çalışık. Şimdi yeniden kamu çalışanı yükselteceğiz ve kapama olur mu korkusu var. Sinema salonu işletmeleri olarak bir araya geliştirmişiz sürekli aşı zorunluluğuna konuşuyoruz.

AVM'LER AŞI ŞARTI TARAFAZİ

HÜSEYİN ALTAŞ/AYD

• Aşı zorunluluğuna içeren bir düzenleme taraftarıyım. Ancak benim, hukuku kimliğim de var. Birçok AVM aşı şartı dayatıyor, böyle bir karar alınmaz istiyor ama hukuki dayanacağı yok. Ankara'da bunun konuşulduğuna biliyorum. Vaka sayısı belli limiti geçerse bazı toplu yaşam alanlarında -4 bunlardan biri AVM'ler aşı şartı getirilmesi tartışılıyor. Böyle bir yasal karar gelirse bir AYD olarak hemen uygularız ve destekliyoruz.

KAMU YARARI İÇİN POZİTİF

AYRIMCILIK OLABİLİR

Türk Tabipleri Birliği Genel Sekreteri ve Aşı Komisyonu Başkanı PROF. DR. VEDAT BULUT:

• Türkiye'de çiçek dışında yaygın güvence alınmaz aşıdır. Biz aşıyı Bireysel öğütükleri savunularız da var. Kamu yararını gözden geçiren aşı zorunluluğuna karar için aşı konusunda pozitif ayırmak uygulamalardan yanayım. Örneğin;

Dosya yargıtayda bekliyor

Ordu Cumhuriyet Savcısı Hüseyin Ayyıldız, 2015 yılında işi beklemeden aşı yaptırmıyordu. Ordu Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü işi beklemeden aşı yaptırmıyordu. Ordu Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü işi beklemeden aşı yaptırmıyordu. Ordu Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü işi beklemeden aşı yaptırmıyordu.

yasal zemini olması gerektiğini vurguluyor. İş dünyasının "Devlet yasayın konuşun, biz takipçisi olalım" şeklindeki talebine Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın önceki açıklama Bilim Kurulu toplantısı sonrası-

çin sandığı aşının beklemeye girerince vereceği kararın savunmasını haklı bularak Rüzgare sağlık tedbirini uygulamaması istemiyor. Sağlık otoriteleri, aşı karışığının dikkate alınması için sunulan üzere bir aşı dosyası hazırladı. Dosya, rafında tozlu halde yaklaşık 5 yıldır bekliyor.

da yaptığ çıkış, bazı kesimler tarafından bir yanıt olarak alındı. Fahrettin Koca, okulların kesinlikle açılacağına altını çizdi. Ve dedi ki; "Artık aşı var. En net ve yüksek sesle ifade

İTO BAŞKANI ŞEKİB AVDAĞIÇ:

İş yerlerimiz, insanımız maske takmayanların tehdidi altında

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdağcıç, ödenen önce bedeli rağmen maskeye hala yeterince önem verilmeyişini ifade ederek, "İş yerlerimiz, işletmelerimiz ve insanımız maske takmayanların ve maskesiz burunlarını altına tuttukları COVID-19 tehdidi altında" dedi. Avdağcıç, salgınla mücadelede işletmelerimizin öneminde olduğunu, belli de aşılanmadık bile inen bir toplumun da "sosyal mesafenin korunması" olduğunu söyledi. Avdağcıç sözlerini şöyle sürdürdü: "COVID-19 salgını etkilediğinde ve güncel olarak hiçbir şey kaybetmedik. Sadece birer ona biraz daha alışık, yol açtığı tahribatlara ve

ölümlerine alışık. Maskelessi gördüğümüz manzaralar, sosyal mesafeyi korumamın ikinci plana atıldığına gösteriyor. Bu konuya, tekrar ciddi şekilde dönmemek için çok dikkat etmeliyiz. Herneyse "maske karışığı"na dönüştürülen yaklaşıma ve uygulamalarına var. Sosyal mesafe karışığı, aşılanma karışığına geçiyor. Durumda COVID-19 aşı. Maskelessi diye de "talimatımız" diyebiliriz. Ama ben aynı oldum" cevabını vermesini iş yuğsularına. Maske takamaları için mi aydınlatılmıyor. Gerçekten anlamakta zorluk çekiyoruz. Maskesiz burunların altında

takanlar, sosyal mesafeyi dikkat etmeyenler bana göre maske karışığıdır. Çünkü, uzamamızı da dediği gibi, sadece aşılanma ile pandemi bitirmek mümkün değil. Maskelessi pandemi herimden bir adını değiştirebilir. Oyna çekilmeli, ancak aşıyla, gerçek anlamda maske takılması, sosyal mesafeyi dikkat etmekle ve hijyene mümkün olamaz. Salgın o zaman durdurulabilir. Bunun için her kez daha vurgulamak istiyoruz."

İSO BAŞKANI ERDAL BAHCIVAN:

"Eğer bilime güveniyorsak, aşı olma gerçeğinde buluşmalıyız"

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivân, bilim insanlarının büyük uğraşlar vererek ürettiği COVID-19 aşılarını, bilimin hayretmâzlığına bir çok konuda en önemlisi vurgulamış. Bahçivân, bilimin hayretmâzlığına bir çok konuda en önemlisi vurgulamış. Bahçivân, bilimin hayretmâzlığına bir çok konuda en önemlisi vurgulamış. Bahçivân, bilimin hayretmâzlığına bir çok konuda en önemlisi vurgulamış.

em kısa zamanda bulunacak. Öyle de oldu ve tarihteki büyük salgınlara karşı çıktığımızda görece daha kısa zamanda çözüm bulunur. Başta bilim insanları olmak üzere herkes kabul ediyor ki aşılar bir şekilde arandırmalıdır. Buna rağmen işyeri de aşılanma konusunda güçlü zorum bir mazareleri yoksun burun kabul edilir. Bir yan olmalıdır. Sonuç olarak buğün ille olarak toplum olarak yapmamız gereken işyeri insanları bu süreçten en az hazırlara ve hızlı şekilde çabalarını için olmak üzere, çalışma ortamındaki arkadaşları ve toplum adına taahhüt

zorunda olduğun sorumlulukları net ve anlaşılır bir şekilde anlatılmalıdır. Buna rağmen işyeri de aşılanma konusunda güçlü zorum bir mazareleri yoksun burun kabul edilir. Bir yan olmalıdır. Sonuç olarak buğün ille olarak toplum olarak yapmamız gereken işyeri insanları bu süreçten en az hazırlara ve hızlı şekilde çabalarını için olmak üzere, çalışma ortamındaki arkadaşları ve toplum adına taahhüt

Aşı olmamak işverene iş sözleşmesini fesih hakkı verir mi?

SERBEST KÜRSÜ

DR. HAKKI DEMİRCİ
EY Türkiye, Sosyal Güvenlik ve İş
Mevzuatı Hizmetleri Yürütme Ortağı

Çin'de ortaya çıktık-
tan sonra tüm ülkele-
re yayılan COVID-19
salgını tüm iş ve sos-
yal hayatı alt üst et-
miş; azalan ümitler aşılama ile
tekrar yeşermiştir. Ancak hızlı
normalleşme ile birlikte gelinen
aşamada çok dramatik bir geliş-
me ile karşılaşmış bulunmakta-

ız. Açıklanan verilerden pande-
minin dördüncü evresinde temel
hastalık kaynağının hiç aşılan-
mayanlar ve/veya eksik doz aşı
yaptırılan olduğu anlaşılmaktadı-
r. Bu olgunun ortaya çıkma-
sından sonra iş hayatında en çok
tartışılan konuların başında ise
aşı olmayı reddedenlerin iş akit-
lerinin işverenleri tarafından
haklı veya geçerli nedenle feshe-
dilip edilemeyeceği noktasında
düşülmüş bulunmaktadır.

Anayasamıza göre; Tıbbi zo-
runluluklar ve kanunda yazılı hal-

ler dışında zorla aşı yapılamaz.

1982 Anayasa'nın 17'nci
maddesinde; "Herkes, yaşama,
maddi ve manevi varlığını koru-
ma ve geliştirme hakkına sahi-
ptir. Tıbbi zorunluluklar ve
kanunda yazılı haller dışında,
kişinin vücut bütünlüğüne doku-
nalamaz; rızası olmadan bilim-
sel ve tıbbi deneylere tabi tutu-
lamaz"; 13'üncü maddesinde de;
"Temel hak ve hürriyetler, öze-
rine dokunulmaksızın yalnızca
Anayasanın ilgili maddelerinde
belirtilen sebeplere bağlı olarak

ve ancak kanunla sınırlanabilir"
denilmiştir.

Bu noktada COVID aşısı yö-
nünden ortaya çıkan temel ge-
reklikler tıbbi zorunluluk, kanu-
nilik ve ölçülülük olarak gö-
rülmektedir.

Zorunlu aşı uygulamasına ilişkin AYM'nin Halime

Sare AYSAL Kararı

Anayasa Mahkemesi Genel Ku-
rulu, 11/11/2015 tarihinde, Ha-
lime Sare Aysal'ın başvurusun-
da (Başvuru No: 2013/1789), zo-
runlu aşı uygulaması hususunda
verilen tedbir kararı nedeniyle
başvurucunun maddi ve mane-
vi varlığının korunması ve gelişt-
rilmesi hakkının ihlal edildiğine
karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi'ne gö-
re; Anayasa'nın 17 ve 13. mad-
desinde tıbbi müdahalelere iliş-
kin ulusal ve uluslararası alan-
daki mevzuat hükümlerinin rıza
unsurunu temel şart olarak ön-
gördüğü, hak ya da özgürlüğe
bir müdahale söz konusu oldu-
ğunda öncelikle tespiti gereken
hususun, müdahaleye yetki ve-
ren bir kanun hükmünün, yani
müdahalenin hukuki bir teme-
linin mevcut olup olmadığıdır.
Bu kapsamda yasal düzenleme-
nin içerik, amaç ve kapsam bak-
ımından belirli ve muhatapları-
nın hukuksal durumlarını algı-
layabilecekleri açıklıkta olması
gerekmektedir. Hak ya da özgür-
lüğe müdahale eden kuralla be-
lirli ölçülerdeki takdir alanının
uygulayıcıya bırakılması müm-
künse de etkin hak korumasının
sağlanabilmesi için müdahale-
ye temel alınan yasanın lafız ve
yorumunda asgari bir kesinliğin
sağlanması gerekmektedir.

AYM bu kararı ile aşı ile iliş-
li yapılacak bir kanuni düzen-
lemenin çerçevesini çizmiş bu-
lunmaktadır. AYM ayrıca 1593
sayılı Kanun kapsamında da zo-
runlu aşı uygulamasına kanuni
dayanak teşkil edecek bir düzen-
lemenin bulunmadığı ifade edil-
miştir.

Mevcut yasalarda COVID-19 aşısına özel bir düzenleme bulunmamakta

COVID-19 aşısı özelinde yapılan
düzenlemeler genel olarak Sağ-
lık Bakanlığı ve Bilim Kurulu ka-
rarlarına dayanmaktadır. 1593
sayılı Umumi Hıfzussıhha Ka-
nunu bulaşıcı hastalıklardan bi-
rine yakalananlara "çalışma ya-
sağı" getirmiştir (m.126). AYM

de ülkemizde mevcut durumda
zorunlu aşı uygulamasına ilişkin
öngörülebilir nitelikte bir kanu-
ni düzenlemenin bulunmadığına
karar vermiştir.

Günümüzde pandemi olarak
adlandırılacak yeni virüs
salgınları artık sıklıkla görüle-
bildiğinden, mevzuatta yer alan
salgın hastalık listeleri güncel-
liğini kaybedebilmektedir. Bir
hastalığın bulaşıcı olup olmadığı
DSÖ ve Sağlık Bakanlıkları tar-
fından ilan edilebilmektedir. Bu
çerçevede koronavirus bir sal-
gın/bulaşıcı bir hastalık olarak
kabul edildiğinden, doğal olarak
bu hastalığa yakalananların "ça-
lışmaları" yasaklanmış durum-
dadır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güven-
liği Kanunu'na göre işveren; ça-
lışanların işle ilgili sağlık ve gü-
venliğini sağlamakla yükümlü
olup, çalışanların işyerinde mar-
uz kalacakları sağlık ve güven-
lik risklerini dikkate alarak sağ-
lık gözetimine tabi tutulmalarını
sağlar. İşyerinde karşılaşılabi-
lecek sağlık ve güvenlik riskle-
ri, koruyucu ve önleyici tedbirler
hakkında çalışanlarını bilgilendirir.
Sağlık muayenesi yaptırılan
çalışanın özel hayatı ve itibarı-
nın korunması açısından sağ-
lık bilgileri gizli tutulur.

Aşı yaptırmayan işçinin hastalanarak 1 haftadan fazla işe gelmemesi işverene haklı fesih hakkı verir

4857 sayılı İş Kanun'un 25/III
maddesinde işçiyi işyerinde bir
haftadan fazla süre ile çalışmak-
tan alıkoyan zorlayıcı bir sebebin
ortaya çıkması işverene derhal
fesih hakkı veren nedenler ara-
sında sayılmıştır. COVID pande-
misi bulaşıcı hastalık olarak zor-
layıcı bir neden olarak kanunda
yer almaktadır.

Sırf aşı yaptırmamak işverene fesih hakkı verir mi?

Bu sorunun cevabını hem Ana-
yasal/yasal düzenlemelerde
hem de bireysel ve toplumsal öl-
çekte aramak gerekmektedir. Bir
tarafa kişinin vücut bütünlüğü-
ne ilişkin konularda özgür karar
verme yetkisi diğer tarafa ise
kamu sağlığı bağlamında başka-
larının sağlık ve yaşam hakkına
müdahale boyutudur.

Anayasamız zorunlu aşı için
tıbbi zorunluluk ve kapsamı,
amacı ve çerçevesi doğru belir-
lenmiş bir yasal düzenleme ih-
tياجına atıf yapmaktadır. Şahsi

kanaatim aşı konusunda tek ba-
şına yaşayan, kendisi ve aile üye-
leri hiç bir toplumsal-sosyal or-
tama girmeyenler hariç olmak
üzere (çok mümkün olmamakla
birlikte) her birey için tıbbi bir
zorunluluk olduğu yönünde-
dir. Aşıya erişimin mümkün ol-
duğu ülkemizde kamu sağlığı
bakımından en başta özendiri-
ci daha sonra da yaptırımların
yönünden caydırıcı önlemlerin
zaman geçmeden alınması ge-
rekmektedir. Örneğin okulların
açılmasının önemine binaen,
ebeveyni aşı olmamış çocukları
okula geliştirecekleri tarafta ebe-
veyni aşı olan çocukları tehli-
keye atarken diğer tarafta aşısız
olanların zorunluluk okula eri-
şimlerinde sorunlara yol açabi-
lecektir. En erken zamanda net
mesajların ve düzenlemelerin
yapılması elzem görülmektedir.

İşverenler çalışanların sağ-
lık ve güvenliklerini korumakla
ödevlidirler. Bu kapsamda önce-
likle bilgilendirici ve teşvik edici
olmalıdırlar. Her organizasyon
kendisi iş yapış şekillerine, her bir
çalışanın çalışma mekanına göre
değişebilecek farklı önlemler al-
malıdır. Aynı ortamda çalışmak
durumunda kalanlar için aşının
özendirmesi ve belirli bir süre
verilerek zorunluluk getirilmesi
mümkün olabileceksen, uzaktan
çalışan veya tek başına kendine
özel odasında çalışanlar için da-
ha esnek uygulamalar belirlene-
bilecektir.

Mevcut düzenlemelerimiz ge-
reğince, sırf aşı olmamak işve-
renlere iş sözleşmelerini haklı
nedenle fesih hakkı vermemek-
tedir. Ancak iş ve çalışan özeli-
nde gerekli değerlendirmeler ya-
pılarak, hakkaniyet ve ölçülülük
prensiplerinden şaşmadan, eşit
işlem borcuna riayetle önceden
gerekli bilgilendirme yapılmak
koşuluyla çalışanların mevcut
haklarının verilerek geçerli fese-
he kadar gidebilecek idari ka-
rarların alınabileceği kanaati-
ni taşımaktayım. Feshin son çare
olduğu ilkesinden hareketle
yıllık izin, telif çalışması ve üç-
retsiz izin uygulamalarının aşı
yaptırmamakta direnenler için
öncelikle dikkate alınması uy-
gun olacaktır. Kanuni düzenle-
me yapılmaması halinde konu
uzun vadede yargı kararları ile
netleşecektir. Ancak bu durum
geçen zaman içinde iş piyasa-
sında tamiri zor anlaşmazlıklar
ya yol açabilecek bir boyut taş-
maktadır.

'Hoyratlıklarımızı bitirip, dünyayı yıpratmayalım'

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Geçmişteki hoyratlıklarımızı sonlandırarak, kaynaklarımızı daha doğru ve verimli kullanarak dünyayı yıpratma payımızı düşürmeliyiz" dedi.

HABER MERKEZİ

Türk sanayisinin küresel iklim değişikliği ve uluslararası ticarette dönüşen beklentilere uyum sağlaması ve yüksek katma değer üretmesi amacıyla bu yıldan itibaren çalışmalarını sürdürülebilir Üretim vizyonu ile yürüten **İstanbul Sanayi Odası (İSO)**, bu kapsamda "İSO Yeşil Gündem Sohbetleri" serisini başlattı. Serinin ilk toplantısı, "İklim Değişikliği, Ekolojik Denge ve Orman Yangınları" paneli ile gerçekleştirildi.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın ev sahipliğinde online olarak düzenlenen panel, gazeteci ve TV program yapımcısı İl-gaz Gürsoy moderatörlüğünde İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Orman Fakültesi, Toprak İlimi ve Ekoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Doğanay Tolunay, Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) Değerlendirme Raporu Anayazarı Doç. Dr. Barış Karapınar ve ETH Zürih Üniversitesinden Yangın Ekoloğu İsmail Bekar'ın katılımıyla gerçekleştirildi. Panelistler, son dönemde dünyada geçmiş yıllara göre görülmemiş ölçüde artan, ülkemizde de pek çok ilde yaşanan ve can kayıplarına yol açan orman yangınları başta olmak üzere afetleri, nedenlerini ve alınabilecek önlemleri masaya yatırdı.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, son günlerde yaşanan yangınların, karbon yutak alanı olan ormanları yok ettiğine ve hava kirliliği döngüsünde de yeni bir felaket devrinin kapılarını araladığına dikkat çekti.

İSO olarak yaşanan afetleri, iklim krizini ve sonuçlarını, bilimin ışığında ele aldıklarının altını çizen Bahçivan "Ekolojik krizin en ağır tezahürü olan iklim değişikliğinin yaygın ve yıkıcı etkisiyle karşı karşıyayız. Bu öngörülebilir kriz, gündelik hayatımızda da derin yaralar açarken, dünya devletleri ne yazık ki karbon salımlarını azaltmakta ayak sürmeye devam ediyor. BM

İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) hafta başında açıkladığı son rapordaki gibi; atmosferdeki karbon yoğunluğunda neredeyse her ay yeni bir rekorun kırıldığına tanıklık ediyoruz. Asıl acı olan ise bu yoğunluğu sınırlayabilecek neredeyse yegane varlığımız olan ormanlarımızı da günbegün kaybediyoruz. Dünya, ülkemiz alevler içinde.

Ormanlarımız yanıyor. Yaşamsal öneme haiz bu konunun artık toplantı salonlarından çıkarak her bireyin önceliği olması gereken bir noktadayız. Siyasilerden bilim insanlarına, iş dünyasından sanatçılara kadar iklim değişikliğini konuşmalı, bilime kulak vermeli, acil önlem alınması gerektiğini yaymalıyız. Çünkü dünyamız, iklim değişikliği etkilerinin doğaya ve insan canına mal olacak hale geldiği günleri yaşıyor" dedi.

'Dünyayı yıpratma payımız düşmeli'

Her geçen gün daha hızlı bir şekilde giren felaketlerle yaşadığımız iklim değişikliğini artık kabullenmek ve gerekli önlemleri bir an önce alma noktasında olduğumuzun altını çizen Bahçivan, "Eğer çocuklarımız, gençlerimize, gelecek nesillerimize yaşanabilir bir dünya bırakmak istiyorsak; hem düşünsel hem icraat anlamında hepimizin yapması gereken bir aksiyonun mutlaka olduğunu düşünüyoruz. Geçmişteki hoyratlıklarımızı sonlandırarak, kaynaklarımızı daha doğru ve verimli kullanarak dünyayı yıpratma payımızı düşürmeliyiz" dedi.

İSO olarak durumun cid-

diyetinin farkında olduklarını ve sürdürülebilirlik çalışmalarında en kritik tematik alan olarak "İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir Sanayi" konusunu belirlediklerini kaydeden Bahçivan "İklim değişikliğinin sektörel etkilerine ve hem bu etkileri azaltmaya hem de bu etkilere uyum sağlamaya yönelik çalışmalara odaklandık. Bugüne kadar üretiriken de iş yaparken de bu sorumluluk bilinciyle hareket eden İSO, bundan sonra da örnek olmaya ve üzerine düşeni yapmaya her daim devam edecektir. Bugün başlattığımız ve devamı gelecek olan "Yeşil Gündem Sohbetleri" toplantılarıyla nitelikli bir üst akıl oluşturmak ve bu tür toplantılardan çıkacak olan değerli analizleri, kamuoyu oluşturmak adına ülkemizin gündemine adeta bir "manifesto" olarak getirme noktasında gayret göstereceğiz" dedi.

'Yaşlı ağaçların tohumu yeterli, ormanlara HES yapılmamalı'

Panelde katılan İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Orman Fakültesi, Toprak İlimi ve Ekoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Doğanay Tolunay "Ormanlarımız çok şiddetli olarak yandı. Önümüzdeki sonbahar ve ilkbahara kadar olan dönem çok önemli. Yağışlarla bölgedeki küller derelere taşınarak birikmeye neden olacaktı."

Bitki örtüleri henüz gelişmediği için bu yağışlar aynı zamanda erozyona da neden olabilir. Bu gibi riskler var. Yapmamız gereken öncelik; hızlı bir şekilde yenilen ağaçları kesip bölgeden uzaklaştırmak. Yaşlı

ağaçların düşen tohumları, yeniden yeşermek için yeterli olacaktır. İnceleme sonrası yeterli olmadığı görülürse, yine çevredeki kızılçam ormanlarının tohumlarıyla takviye gerekli, bölgeye serilmeli. Bu şekilde önümüzdeki baharda bölge yeşillenebilir. Ağaçlandırma, ancak bu sürecin sonunda gerekli görülürse düşünülebilir. Yani ufak müdahalelerle bölgeyi yeşertmek mümkün.

Ancak bölge turizme açılacak deyip hemen ağaçlandırma yapılırsa, kaş yapayım derken göz çıkarmış oluruz" dedi. Doğanay ayrıca "Ormanlarımızda HES'ler, enerji nakil hatları mevcut. Bu yapılar hem yangınlarda müdahaleyi güçleştiriyor hem de yangın riskini yaratıyor. Dolayısıyla orman içinde yapılacak her seçimde dikkatli olabiliriz. **Sanayicilerin** de seragazılarını azaltması ve yatırımları için yer seçimlerinde karbon emisyonuna dikkat etmesi gerekiyor, tarım ve orman alanlarından uzak olmaları gerekiyor" dedi.

'Dünya, 4-5 derecelik sıcaklık artışını kaldıramaz'

Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) Değerlendirme Raporu Anayazarı Doç. Dr. Barış Karapınar da "Şu an yaşadığımız afetler, 1,1 derecelik sıcaklık artışının bir sonucu. Eğer dünya olarak emisyonları, kömür gibi fosil yakıtları, sera gazlarını azaltmazsak, dünya genelinde 4-5 derece artış bizi bekliyor. Önümüzdeki 10-15 yılda 1,5 derecelik artışı, 2050 yılında 3 derecelik ar-

tışı ve yüzyılın sonunda da 4-5 derecelik artışları görürüz. Ve maalesef dünyamız bu artışları kaldıramaz. Önümüzdeki 10 yıl, ülke olarak enerjide dönüşüm için yeterli bir süre. Kaynakları olan bir ülkemiz.

Türkiye'nin enerji dönüşümü, 0 karbon salınımı dönüşümü, bizim için çok kritik bir dönüşüm olacak. Yenilenebilir enerji, fosil yakıtlardan daha ucuz ve aynı zamanda bu alandaki yatırımlar çok daha fazla istihdam yaratıyor. Türkiye zaten fosil yakıtlar konusunda dış ticaret açığı veren bir ülke. Aynı zamanda dışa bağımlılığı var ve bu ülkeler de ilişkilerimizin iyi olmadığı ülkeler. Dolayısıyla risk büyük" dedi.

'Doğa, yenilenmeyi kendisi yapmalı'

ETH Zürih Üniversitesinden Yangın Ekoloğu İsmail Bekar da "Yağmur ormanlarında yaşanacak bir yangın, ekolojik felaket, yok oluş olur. Çünkü oradaki ekosistemin kendini yenilemesi çok uzun yıllar sürer. Ancak Akdeniz ekosistemlerinde yangın doğal sürecin bir parçası.

Yirmi ila 50 yıl arası yangınları bekleriz. Ancak normalde yandıktan daha büyük alanlar yanarsa ya da yangın mevsimleri uzarsa, yangınla yaşamayı öğrenmiş bir ekosistem de olumsuz etkilenir. Şu aşamada yapmamız gereken; yanan alanlarımızın takibini yapmaktır. Yenilenmeyi doğanın kendisi yapmalı. Yanan alanlar kızılçam ormanları ve makilikler. Önümüzdeki 15-20 yılda buralarda ağaçlık alan görebiliriz.

Otuz yıl gibi ekosistem için kısa olan bir süreçte, ağaçlar eski boylarına ulaşacaktır. Makilikler de beş yıldan eski haline döner. Ayrıca yanan her alan ormanlık değil, çalılıklar da var. Her kara parçası orman olmak zorunda değil. Makilikler, yanması zor olan ormanlık alanlardır ve yangına dirençli bir yapıya sahiptir. Diğer yandan kontrollü yangınlarla yangın madde birikimini azaltmak ve büyük yangınları önlemek için de önemli" dedi.